

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.-ΤΟΜΟΣ Α΄.

(Ὅτι ἐστὶ περὶ τοῦ ἄν ὀσιωτέρου ἀνθρώπου
βουλευόμενοι ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θιάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1879

στάτης, ὅστις τὴν κλειδα τῶν ἔρμαρίων παραδίδει πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ μαθήματος εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ οὗτος πρὸς τὸν θρανάρχην.

Χάρται, εἰκόνες καὶ ἄλλα διδακτικὰ μέσα εἶνε κτῆμα τῶν μαθητῶν, ὃ δὲ θρανάρχης ἐπιτηρεῖ ταῦτα. Πᾶσα βλάβη αὐτῶν ἀποζημιούται διὰ κοινῆς τῶν μαθητῶν συνεισφορᾶς.

Ἡ τάξις πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ μαθήματος.

Κατὰ τὴν χειμερινὴν ἐξαμηνίαν τὰ μαθήματα ἄρχονται τὴν ὀγδόην π. μ. κατὰ δὲ τὴν θερινὴν τὴν ἐξδόμη π. μ. Μετὰ μεσημβρίαν δὲ πάντοτε τὴν δευτέραν.

Δὲν πρέπει νὰ συγχωρῆται εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν τάξιν ἐν τέταρτον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας.

Ἐν τέταρτον πρὸ τῆς διδασκαλίας πρέπει οἱ ἐπόπται νὰ ἦνε εἰς τὰς θέσεις των καὶ νὰ ἐκπληρῶσι πιστῶς τὰ αὐτοῖς ἀνατεθειμένα καθήκοντα.

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θορυβῶσιν οἱ μαθηταί, ἢ νὰ περιφέρονται ἐν τῇ τάξει οὔτε νὰ παρασκευάζωσι τὰ μαθήματά των πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ μαθήματος.

Πρὶν ἢ εἰσέλθῃ ὁ διδάσκαλος, οἱ θρανάρχαι χρεωστοῦσι νὰ ἐπιφέρωσιν ἡσυχίαν καὶ νὰ σημειῶσι τὰ ὀνόματα τῶν ἀτάκτων ἐπὶ τοῦ πίνακος.

ΓΕΝΙΚΑ ΤΙΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΣ.

(ΚΑΤΑ ΤΟΝ BRUNN)

Πᾶσα ἀγωγή εἶνε ἀκατάλληλος νὰ ὀδηγήσῃ τὴν νεότητα εἰς τὸν κατὰ ἄνθρωπον ὑψιστον βαθμὸν τῆς τελειότητος καὶ εὐδαιμονίας, ἂν αὕτη δὲν παραδέχεται ὡς βάσιν τὴν ἐπενέργειαν τῆς θείας χάριτος καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ νὰ ἀκολουθῇ τὰς διευθύνσεις, ἃς αὕτη ἤθελε τῷ ἐγγαράξῃ.

Οὕτως ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἀγωγῆς οἱ γονεῖς καὶ παιδαγωγοὶ ἐμνηύζουσι μὲ τὸν ἰατρὸν, ὅστις ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν θεραπευτικῶν μέσων ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὴν φυσικὴν κατάστασιν τοῦ νοσοῦντος, ἕως ἢ ἰατρικῆ ἐπιστήμῃ, ἵνα ἐπιτυχάνῃ, ἔχει ἀνάγκην τῆς βοηθείας τῆς φύσεως, οὕτω καὶ οἱ ἀναλαμβάνοντες τὴν ἀγωγήν τῶν παιδῶν οὐδὲν δύνανται νὰ πράξωσιν χωρὶς τῆς βοηθείας τῆς θείας χάριτος. Ὄφείλουσιν ἐπομένως νὰ διδάσκωσι καὶ νὰ καταδεικνύωσιν, ὅτι τελικὸς σκοπὸς πάσης ἡμῶν ἐπιχειρήσεως εἶνε ὁ θεός, ὅτι πᾶσα κατάστασις, πᾶσα κοινωνικὴ θέσις, ὅτι ἡ ὑπάρξις ὀλόκληρος εἶνε διουδία, εἶνε προπαρασκευὴ διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑψίστης ταύτης ἀποστολῆς εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἔχωμεν ἐνθερμον πίστιν εἰς τὸν εὐγενῆ τοῦ ἀνθρώπου προορισμόν. Πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ παῖς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη δι' ἄλλον σκοπὸν, παρὰ διὰ νὰ ἐκπληροῖ τὰς ὁρέξεις του, διὰ νὰ ἐκφράζηται μετ' ἀκριβείας καὶ χάριτος, διὰ νὰ ἀποκτᾷ φιλόφρονας τρόπους καὶ σχηματισμοὺς, ἐμπρέπον ὕψος, διὰ νὰ μὴ παραδίδεται τέλος ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ εὐχαριστήσεις. Ἐν λοιπὸν ἐπεφορτίσθης νὰ ἐπαγρυπνῆς ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν ἰδίων σου τέκνων ἢ τῶν τῶν ἄλλων, μὴ λησμονῆς ὅτι ὅροι ἀναπόφευκτοι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν προσπαθειῶν σου εἶνε νὰ τείνης πάντοτε εἰς τὴν διάπλασιν τῆς καρδίας, καρδίας πλήρους πίστεως, πλήρους ἀγάπης, πλήρους ἐλπίδος.

Καταδειξάντες γενικῶς τὰς βάσεις ἐφ' ὧν πρέπει νὰ ἐρείδῃται ἡ καλὴ καὶ ἀληθὴς χριστιανικὴ ἀγωγή, ἥδη μέλλομεν νὰ ἐξετάσωμεν γενικῶς ποῖα παραγγέλματα πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν διὰ νὰ φθάσωμεν ἀσφαλῶς εἰς τὸν σκοπὸν τούτον.

ΠΡΕΠΕΙ ΕΝΩΡΙΣ ΝΑ ΠΟΙΩΜΕΝ ΛΟΓΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΑΙΔΑΣ.

Ἦρην ἔτι τὰ ὄργανα τοῦ λόγου φθάσωσιν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς τελειότητός των, τὸ μικρὸν παιδίον ψελλίζει τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός. Πρέπει ἐπίσης νὰ μάθῃ νὰ ψελλίζῃ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κατ' ἐξοχὴν πατρὸς, τοῦ κοινοῦ πατρὸς πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Διὴ εἶπατε: «Τὸ παιδίον εἶνε πολὺ μικρὸν ἔτι, καὶ ὁὐ δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὰ περὶ Θεοῦ· τὸ ὄνομα ταῦτο ὑπερβαίνει τὰς νοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις» Ὁ Κύριος ὁ ἀνοίξας τὴν καρδίαν τῶν κατοίκων τῆς Λύδδας, ἵνα καταστήσῃ αὐτοὺς προσκετακούς εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγόμενα, ὁ αὐτὸς ἀνοίξει καὶ σήμερον τὰς ἀπλοῦκὰς καρδίας τῶν παιδίων εἰς τοὺς λόγους τῆς μητρός. «Τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐνωικὸν ἐν τῇ ἀφελείᾳ ψυχῇ θὰ δυνήθῃ νὰ εὖρη λέξεις διὰ τὸ μικρὸν παιδίον.» (α) Οὐδεὶς καταλαμβάνει τὸ φῶς καὶ ὁμῶς τὸ φῶς εἶνε ἀναγκαῖον εἰς πάντα, καὶ πῶς ζῆ καὶ κινεῖται ἐντὸς τοῦ στοιχείου τούτου. (β)

α) Γενεσιον.

(β) Ἀναμφιβόλως τὴν θρησκείαν ἐν τῇ συνόλῳ αὐτῆς δὲν δύναται νὰ συλλάβῃ τὸ πνεῦμα τοῦ μικροῦ παιδίου· τὸ σύνολον τῶν ἀληθειῶν αἵτινες συνιστῶσιν αὐτὴν καὶ ἐν ἡ συγκεντραῦνται, δὲν ἀπακαλύπτεται εἰς τοὺς ἀσθενεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμούς· ἀλλὰ πᾶν, τι εἶνε ἀγάπη, παρηγορία ἐν τῇ εὐσεβείᾳ, πᾶν ὅ,τι ἐπιρρωνύει, ζωογονεῖ, ἐκ-

Θρησκεία ἐξηγουμένη διὰ τῶν βλεμμάτων, τῆς ὄψεως, τοῦ λόγου καὶ τῶν χειρονομιῶν τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς ἰδοῦ ἢ καλλιτέρα κατήχησις. (α)

Ὁ ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἀσχοληθῇ περὶ τῶν οὐρανίων, ἀφοῦ πρότερον ἀσχοληθῇ περὶ τῶν ἐπιγείων, περὶ τῆς αἰωνιότητος, μετὰ τὸ πεπερασμένον, ὁ τοιοῦτος δὲν θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ μεταρσιωθῇ εἰς τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἐννοίαν.

Ἡ ἀφελὴς διάνοια, τὸ ἀγνόν καὶ ἀπλοῦν τοῦ παιδὸς πνεῦμα μεταρσιούται ὑψηλότερον καὶ εὐκολώτερον, ἢ ὅσον φανταζόμεθα, εἰς τὰς ὑψηλὰς χώρας. Δὲν εἶνε ἀκόμη προσδεδεμένον εἰς τὴν γῆν διὰ τῶν κακῶν ἕξεων, τῆς διαφθορᾶς καὶ τοῦ ἐγωϊστικοῦ καταλογισμοῦ τῶν πράξεών του. Οὐδὲν κωλύσει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ στρέψῃ τοὺς λάμποντας ὀφθαλμοὺς του πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐνθα ἐδρεύει ἐκεῖνος, ὅστις ἔλεγεν «ἄφετε τὰ παιδιά ἐλθεῖν πρὸς μεν». Ἄλλως δὲ αἱ κατὰ τὴν τρυφεράν ἡλικίαν ἐντυπώσεις ἀποτυπούνται βαθέως ἐν τῇ μνήμῃ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ· καὶ οὐχὶ σπανίως κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ναυαγίου αἱ συγκινήσεις, ἅς προκαλοῦσιν αἱ ἀναμνήσεις αὐταί, εἰσὶ τὸ μόνον σωτήριο μῆσον. Παραδείγματα δὲ τούτου εἰσὶν ἄπειρα· ποσάκις μόνη ἢ ἀναπαράστασις τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, δὲν ἀπέσπασαν ἀπὸ τῆς ἀπελπισίας ἀνθρώπους πεπλανημένους καὶ μόνη ἢ περὶ τῆς ἐσχάτης κρίσεως ἰδέα δὲν ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους σωτήριο τρόμον, ἀποτρέψαντα αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας; Ἄν δὲ τότε ἡ θεία χάρις διαφωτίζη τὰ βήματά του, πορεύεται μετὰ καρτερίας καὶ σταθερότητας εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸν Θεόν, ἀψηφῶν καὶ τὰς εἰδικιωτέρας πάσης φιλοσοφικῆς αἰρέσεως θεωρίας.

Ὁ παῖς, εἰς ὃν οἱ γονεῖς ἐνέπνευσαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐν ᾧ ἐξήγειραν τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα, ἄρχεται τότε θεωρῶν τὸν κόσμον ὑπὸ ὄλως διάφορον ὄψιν. Αἰσθάνεται ἐν ἑαυτῷ ἀναπτυσσομένην τὴν ἀόρατον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ δύναμιν· ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους του καὶ πᾶν πλάσμα ἀγάπη εἶνε ἄλλο τι, ἢ μηχανικὴ καὶ ὑλικὴ ἀφοσίωσις· διορᾷ, ἀναγνωρίζει εἰς πᾶν ὃν πλάσμα τι τοῦ οὐρανοῦ πατρὸς. Ἡ θρησκεία προμηθεύει εἰς τὸν παῖδα

καίει τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ δύναται νὰ τὰς θερμάνῃ καὶ εἰς τὰ ψυχρὰ χεῖλη αὐτοῦ τοῦ τάφου, ἔχει παλαιὰν τὴν καταγωγὴν καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ κακὴν μεθ' ἡμῶν τὴν ἀρχήν.

α) Ἡ θρησκεία τῶν παίδων ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν μητέρων. Ἡ παρατετομένη ἐπιρροή των δύναται νὰ κανονίσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς εὐσεβείας παρὰ ταῖς θυγατράσιν αὐτῶν καὶ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν μνήμην καὶ τῶν διαφευγόντων τὴν προσοχὴν αὐτῆς, οἷων ἔχνη, ἅτινα οὐδέποτε ὁ χρόνος ἐξαλείφει. Αἱ μητέρες καλλιεργοῦσι τὰς διαθέσεις αὐτῶν τὸν σπόρον αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔδωκεν. Ὅταν ὅ,τι ἐστὶν ἱερὸν παρὰ τῇ μητρὶ, λέγει ὁ Ἰωάννης Παῦλος Ῥίκτηρ, ἀπευθύνεται πρὸς ὃ,τι ἐστὶ ἱερὸν παρὰ τῷ παιδίῳ, καὶ αἱ ψυχὰς συννενοοῦνται καὶ ἀνταποκρίνονται.

τὰ ἀναγκαῖα ὄπλα, διὰ νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς ἐπιρροῆς τῶν παθῶν, διὰ νὰ διατηρῇ τὴν ἀθωότητά του κατὰ τῶν μεμολυσμένων πνευμάτων, ἅτινα τό-
τω ταχέως μαραίνουσι τὸ τρυφερὸν τοῦτο ἄνθος. Ἐν κεφαλῶν δὲ λέγομεν,
ὅτι ἡ εὐσεβὴς ἀγωγή, ἡ ἀληθῶς θρησκευτικὴ καὶ χριστιανικὴ ἀγωγή φέρου-
σα εἰς τὴν ἀρετὴν εἶνε διὰ τοὺς παῖδας πολυτιμότερα τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀρ-
γύρου καὶ πάντων τῶν πολυτίμων λίθων.

Β'.) Ἐν τῇ ἀγωγῇ τῶν παιδῶν πρέπει νὰ τηρῶμεν τοὺς νόμους, οὓς ἀκο-
λουθεῖ αὐτὴ ἡ φύσις ἐν τῇ σωματικῇ καὶ πνευματικῇ τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύξει.

Ἡ ἀγωγή ὡς ἐπιστήμη θεωρουμένη δὲν εἶνε ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει ἄλλο
ἢ ἀποτελεῖς τοῦ σχεδίου τῆς φύσεως· ἐκείνη εἶνε πρὸς τὴν μεγάλην ταύτην
καλλιτέχνην ὅ,τι εἶνε πρὸς τὸν μεγαλοφυῆ γλύπτην ὁ χειρουργός. Δὲν εἶνε
λοιπὸν χρεῖα ἐπινοίας νέων νόμων, νέας φύσεως· δὲν πρέπει τὸ νέον φυτὸν
νὰ ὠθῶμεν εἰς πρόωρον ὄρμανσιν, ἢ ὅπως ἀπολαύσωμεν ταχύτερον τοῦ ἄν-
θους αὐτοῦ, νὰ ἐκθιάζωμεν τὴν πρόωρον ἐξάνθησιν τοῦ κάλυκος. Ὁ πεπειρα-
μένος ἰατρός δὲν ἐξαπατᾷ ἑαυτόν. Ἐὰν ἐπιτυχάνῃ τὴν θεραπείαν τοῦ ἀ-
σθενοῦς, ἀποδίδωσι τὴν τιμὴν οὐχὶ εἰς τὴν ἑαυτοῦ τέχνην, ἀλλ' εἰς τὴν φύ-
σιν. Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀγωγῇ δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαλανθάνῃ, ὅτι ἡ φύσις εἶνε
ἡ ἀναπτύσσουσα, ἡ δὲ ἐπιστήμη περιορίζεται μόνον εἰς τὸ νὰ δεικνύῃ τὰ
μέσα, δι' ὧν προκαλεῖται, διευκολύνεται ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆ. Τὸ ἔργον τῆς ἀ-
γωγῆς συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀκολουθῇ, ὑποβοηθῇ τὴν φύσιν ἐν τῇ ἐργασίᾳ
ταύτῃ. Ὑμεῖς λοιπὸν οἱ τὴν εὐγενῆ ταύτην ἀποστολὴν ἔχοντες προσέχετε εἰς
τὰς ἐδηγίας τῆς φύσεως, εἰς τὰς ἀτομικὰς ιδιότητας τῶν εἰς ὑμᾶς ἐμπι-
στευομένων. Μὴ παραδεχθῆτε ποτὲ ἀπολύτους νόμους· σπουδάζετε, ἀναλύε-
τε, ἐκτιμᾶτε τὴν ἀτομικὴν ιδιότητα τοῦ τέκνου σας· μελετᾶτε πῶς νὰ με-
ταχειρισθῆτε αὐτήν· τί μέλλει γενέσθαι, ἂν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ φυσικαὶ
κῦτοῦ διαθέσεις καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν ταύτην θέσατε αὐτὸ εἰς τὴν ἀρμοδιω-
τέραν σφαιρᾷ, εἰς τὰς εὐνοϊκωτέρας περιστάσεις δι' ὧν νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ
ρθάσῃ εἰς τὸν τέλειον αὐτοῦ σκοπόν.

Μ. ΓΚΙΟΛΛΑΣ.

ΕΙΣ ΤΙΝΑ ΣΧΕΣΙΝ ΚΕΙΤΑΙ Η ΕΝ ΤΗ ΚΑΘΩΜΙΑΟΥΜΕΝΗ
ΕΚΘΕΣΙΣ ΙΔΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ἌΛΛΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ.

Ὅταν τις εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐκθέσῃ βραβείως τὴν οὐσίαν ἀντικειμένου τινός,
ἴσταν τὰ νοήματά του εἶνε σαφῆ, ὅταν γινώσκῃ νὰ σχετίζῃ γενικὴν τινα ἀ-
λήθειαν πρὸς σποδαῖα φαινόμενα τοῦ βίου, ὅταν ἡ γλῶσσά του ὁμοιάζῃ πρὸς
τὴν ἐκλεκτὴν γραφομένην γλῶσσαν, τότε οὗτος δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἄνθρω-
πος μεμορφωμένος. Οὗτος εἶνε ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τῶν γραφικῶν ἀσκή-